

Östra Mälarens vattenskyddsområde

Skyddsföreskrifter

avseende vattenskyddsområde för ytvattentäkter vid Lovö, Norsborg, Görväln och Skytteholm inom Östra Mälaren, Stockholms län;

Länsstyrelsen föreskriver med stöd av 7 kap 22 § miljöbalken (SFS 1998:808) följande:

Nedan angivna skyddsföreskrifter ska gälla inom det vattenskyddsområde som finns utmärkt på karta i bilaga 1. Vattenskyddsområdet består av fyra vattentäktzoner vid respektive vattenverk samt en primär och en sekundär skyddszon. Den primära skyddszonen omfattar ett närmare angivet vattenområde i Östra Mälaren samt landområdet intill 50 meter från strandlinjen vid medelvattenstånd. Den sekundära skyddszonen består av landområde inom vilket det sker en direkt avrinning mot Östra Mälaren eller där dagvatten naturligt eller tekniskt (via ledningar) avrinner mot Östra Mälaren. Vattenskyddsområdet omfattar delar av kommunerna Botkyrka, Ekerö, Huddinge, Järfälla, Salem, Stockholm och Upplands-Bro. Skyddsområdets avgränsningar framgår av karta i bilaga 1.

Syftet med vattenskyddsområdet är att bevara en god kvalitet på råvattnet för ytvattentäkterna vid Lovö, Norsborg, Görväln och Skytteholm inom Östra Mälaren. Skyddsföreskrifterna syftar till att reglera och förhindra sådana verksamheter, hantering och åtgärder som kan medföra risk för vattenförorening och negativ påverkan på råvattenkvaliteten. Huvudmän för vattentäkterna (vattenverken) är Stockholm Vatten AB (Lovö och Norsborg) Kommunalförbundet Norrvatten (Görväln) och Ekerö kommun (Skytteholm).

Allmänna upplysningar i anslutning till dessa skyddsföreskrifter framgår av bilaga 3.

Definitioner

I dessa föreskrifter avses med;

Risk för vattenförorening: en inte obetydlig eller ringa risk för tillförsel/spridning av förorenande ämnen till yt- och grundvatten inom Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Hantering: tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring/lagring, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Befintlig verksamhet, befintliga anläggningar mm: verksamhet, anläggningar etc. som finns då dessa föreskrifter träder i kraft.

Ny verksamhet, nya anläggningar mm: verksamhet, anläggningar etc. som etableras efter det att dessa föreskrifter träder i kraft.

Industriell verksamhet: all slags produktion, lagring och annan hantering av varor samt laboratorier, partihandel, lager och tekniska anläggningar. Vidare inräknas de kontor och personalutrymmen etc. som behövs för verksamhetens bedrivande.

Spillvatten: förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och dylikt som inte är dagvatten eller dräneringsvatten.

Dagvatten: ytligt avrinnande regn- och smältvatten.

Dräneringsvatten: vatten som avleds genom dränering i rörledning, dike eller dräneringskikt.

Lakvattenhantering: hantering av vatten eller annan vätska som efter att ha varit i kontakt med avfall lämnar en avfallsanläggning eller samlas upp i anläggningen och som kan ha skadliga effekter på miljön om det inte behandlas på lämpligt sätt.

Bräddavlopp: anordning för avledning av överflödsvatten i magasin, bassäng eller ledning då tillrinningen är större än avloppsanläggningens kapacitet. Utsläpp från sådana anläggningar som orsakas av haveri eller underhållsarbete är att hänföra till nödutsläpp och utgör inte bräddat avloppsvatten.

Energianläggning: anläggning för lagring av och utvinning av värme eller kyla ur berg, jord och vatten eller genom uttag av vatten från berg och jord.

Avfall: Föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med, eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Upplag: avgränsat område avsett för uppläggning av avfall och material.

Deponi: avgränsad plats där avfall varaktigt läggs under kontrollerade former.

Farligt gods: gods som omfattas av bestämmelserna i lagen (SFS 2006:263) om transport av farligt gods med tillhörande följdlagstiftning.

Transport av farligt gods: förflyttning av farligt gods med transportmedel samt sådan lastning, lossning förvaring och hantering av det farliga godset som utgör ett led i förflyttningen. Som transport avses dock inte förflyttning som sker endast inom ett område där tillverkning, lagring eller förbrukning av farligt gods äger rum.

Mark- och anläggningsarbeten: grävning, schaktning, sprängning, utfyllnad, pålning och andra liknande arbeten på land.

Muddring: grävning, schaktning, sprängning, eller motsvarande åtgärd inom ett vattenområde.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1 § Generell bestämmelse

Primär och sekundär skyddszon

Ny verksamhet och hantering som innebär risk för vattenförorening får inte ske oavsett om verksamheten eller hanteringen är reglerad eller inte i nedan angivna skyddsföreskrifter. Befintliga verksamheter eller hantering ska bedrivas så att risken för vattenförorening minimeras.

2 § Vattentäktsson

Inom vattentäktsson får endast vattentäktverksamhet bedrivas. Vattentäktssonen ska vara utmärkt med bojar.

3 § Hantering av brandfarliga vätskor

Primär skyddszon

För nytillkommande eller ändrade verksamheter som omfattar lagring av brandfarliga vätskor, t.ex. petroleumprodukter såsom bensin, diesel, eldningsolja etc., överstigande 250 liter, ska lagringen vara utformad med sekundärt skydd så att hela volymen vid läckage förhindras tränga ned i marken eller rinna ut till ytvatten.

Hantering av brandfarliga vätskor, t.ex. petroleumprodukter såsom bensin, diesel, eldningsolja etc., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Se även "allmänna upplysningar" bilaga 3.

Sekundär skyddszon

Hantering av brandfarliga vätskor, t.ex. petroleumprodukter såsom bensin, diesel, eldningsolja etc., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Se även "allmänna upplysningar" bilaga 3.

4 § Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen

Primär och sekundär skyddszon

Hantering av hälso- och miljöfarliga ämnen, t.ex. kemikalier, tjärprodukter, färger m.m., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

5 § Hantering av bekämpningsmedel

Primär skyddszon

Hantering av bekämpningsmedel inom vägrenar/vägdiken samt banvallar och övriga spårområden får inte förekomma.

Hantering av bekämpningsmedel får i övrigt inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Se även "allmänna upplysningar", bilaga 3.

Sekundär skyddszon

Hantering av bekämpningsmedel får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening. Se även "Allmänna upplysningar", bilaga 3.

6 § Industriell verksamhet

Primär skyddszon

Ny industriell verksamhet som kan medföra risk för vattenförorening får inte etableras. Befintlig verksamhet ska bedrivas under iakttagande av sådana skyddsåtgärder att risken för vattenförorening minimeras.

Primär och sekundär skyddszon

För befintlig industriell verksamhet, med undantag för tillståndsgivna verksamheter enligt miljöbalken, samt nya industriella verksamheter där hälso- och miljöfarliga ämnen hanteras i mer än obetydlig omfattning gäller följande:

- Lagring av hälso- och miljöfarliga ämnen får endast ske på tät, invallad yta försedd med tak. Vid nya verksamheter ska invallningen rymma hela den lagrade volymen.
- I lokaler där hälso- och miljöfarliga ämnen hanteras får inte golvbrunnar som är anslutna direkt till dagvattennätet förekomma.
- Dagvattenbrunnar ska vara utformade så att risken för föroreningsutsläpp till dagvatten minimeras. Täck- eller skyddslock ska finnas tillgängligt så att det är möjligt att snabbt förhindra att spill når dagvattensystemet.
- Utspillda vätskor eller fasta ämnen med hälso- och miljöfarliga egenskaper får inte spolans ned i dagvattenbrunnar.
- Inom verksamheter med omfattande tankbilsleveranser ska markerade körbanor finnas för tankbilar. Lastning och lossning får endast ske på lastnings/lossningsplatta med dräneringsbrunn med stängd ventil.

- Uppställning av farligt gods i terminalbyggnader får endast ske på särskild uppställningsplats som ska vara tydligt utmärkt och försedd med informationstavla som ger anvisningar om åtgärder i händelse av olyckor.

Sekundär skyddszon

Ny och befintlig industriell verksamhet ska bedrivas under iakttagande av sådana skyddsåtgärder att risken för vattenförorening minimeras.

7 § Energianläggningar

Primär skyddszon

Nya energianläggningar får inte anläggas utan tillstånd.

Sekundär skyddszon

Nya energianläggningar får inte anläggas om det kan medföra risk för vattenförorening.

8 § Spillvattenhantering

Primär och sekundär skyddszon

Hantering av spillvatten får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Nya bräddpunkter för utsläpp av orenat spillvatten från spillvattenledningsnät får inte anläggas.

Nya eller ändrade avloppsanläggningar ska utformas och drivas på sådant sätt att risken för utsläpp av föroreningar minimeras.

Befintliga anläggningar får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

9 § Dag- och dräneringsvatten

Primär och sekundär skyddszon

Utsläpp av dagvatten från nya eller ombyggda hårdgjorda ytor där risk för vattenförorening föreligger, t.ex. större vägar, broar och parkeringsanläggningar, får inte ske direkt till ytvatten utan föregående rening. Dräneringssystem vid sådana an-

läggningar samt längs järnvägsspår ska vara försett med möjlighet till fördröjning och uppsamling i samband med t.ex. kemikalieolyckor.

Utsläpp av dag- och dräneringsvatten från befintliga vägar, broar, järnvägsspår, parkeringsanläggningar och dylikt får förekomma i den omfattning och utformning den har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att den inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

10 § Hantering av rengöringsmedel

Primär och sekundär skyddszon

Hantering av rengöringsmedel, t.ex. avfettningsmedel eller liknande i samband med rengöring av fordon, båtar etc., får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

11 § Avfallshantering, upplag, m.m.

Primär skyddszon

Nya deponier får inte anläggas.

Nya upplag eller mellanlagring av avfall, förorenade massor eller snö från området utanför primär skyddszon får inte förekomma. Snötippning i vatten får inte förekomma.

Tillverkning av asfalt eller oljegrus samt upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt får inte förekomma. Permanenta upplag av bark, timmer, flis eller likvärdiga produkter får inte förekomma. Tillfälliga upplag under en avverkningssäsong får dock förekomma.

Hantering av avfall, inklusive lakvattenhantering, får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Befintlig verksamhet får förekomma i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att den inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Sekundär skyddszon

Tillverkning av asfalt eller oljegrus samt upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

Hantering av avfall, inklusive lakvattenhantering, får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

12 § Hantering av gödselmedel

Primär skyddszon

Spridning av gödselmedel får inte ske på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller tjälad mark.

Nya gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar får inte anläggas.

Befintlig anläggning får användas i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Hantering av ensilage och gödselmedel, t.ex. naturgödsel, handelsgödsel och avloppsslam, ska ske på ett sådant sätt att risken för vattenförorening minimeras.

Sekundär skyddszon

Hantering av ensilage och gödselmedel, t.ex. naturgödsel, handelsgödsel och avloppsslam, ska ske på ett sådant sätt att risken för vattenförorening minimeras.

13 § Vattenbruk

Primär och sekundär skyddszon

Nya fisk- eller skaldjursodlingar får inte etableras.

14 § Muddring, mark- och anläggningsarbeten

Primär skyddszon

Muddring, mark- och anläggningsarbeten får inte ske utan tillstånd.

Mark- och anläggningsarbeten inom tomtmark, drift och underhåll av vägar och trafikanläggningar samt nyanläggning och underhåll av va-, gas-, el- och teleledningar etc., får utföras utan tillstånd under förutsättning att verksamheten inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

För muddring och mark- och anläggningsarbeten som är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt miljöbalken (vattenverksamhet), krävs inte tillstånd enligt dessa föreskrifter.

Markutfyllnad och återfyllnad av schakt får endast ske med rena massor som inte kan medföra vattenförorening.

Sekundär skyddszon

Mark- och anläggningsarbeten får inte ske om det kan medföra risk för vattenförorening.

15 § Berg- och grustäktsverksamhet

Primär skyddszon

Nya berg- och grustäkter får inte etableras.

Befintliga täktverksamheter får bedrivas i den omfattning och enligt de tillstånd de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Berg- och grustäktsverksamhet får inte bedrivas på ett sätt som kan medföra risk för vattenförorening.

Sekundär skyddszon

Berg- och grustäktsverksamhet får inte bedrivas på ett sätt som kan medföra risk för vattenförorening.

16 § Transport av farligt gods

Primär och sekundär skyddszon

Transport av farligt gods får endast ske på av Länsstyrelsen rekommenderade vägar. Undantag gäller för transporter för byggnaders uppvärmning, brukande av fastigheter och anläggningar samt för transporter till industri-, handels- och värmeanläggningar.

17 § Allmänna bestämmelser

Hantering för vattentäktsverksamhetens bedrivande

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för driften av de avsedda ytvattentäkterna inom skyddsområdet.

Skyltning

Huvudmännen för vattentäkterna ska sätta upp informationsskyltar på väl synlig plats längs vägar och längs farleder. För detta ändamål får annans mark tas i anspråk. Om överenskommelse inte kan träffas på frivillig väg kan Länsstyrelsen ålägga en markägare att upplåta mark för ovan nämnda ändamål.

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap 8 § miljöbalken (1998:808).

Hänsynsregler

I miljöbalkens 2 kap finns allmänna hänsynsregler som bl.a. innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet. Dessutom ska densamma utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidtaga sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäli- gen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening, skall omedelbart anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet. Detta framgår av 38-39 §§ räddningstjänstlagen och 70 § räddningstjänstförordningen. Anmälan skall göras till den kommunala räddningstjänsten tel. 112, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen samt vattentäktens huvudman.

Norsborgs och Lovö vattenverk: Stockholm Vatten AB

Görvelns vattenverk: Norrvatten

Skytteholms vattenverk: Ekerö kommun

Beredskap

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk bör upprättas av vattentäkternas huvudmän senast två år efter det att dessa föreskrifter fastställts.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Er-

sättning utgår dock inte för den "förlust" som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden enligt miljöbalken och förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver meddelade skyddsföreskrifter.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat vad som sägs i gällande författningar enligt nedan:

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets "föreskrifter och allmänna råd", (NFS 2003:24, NFS 2006:16) om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor finns särskilda bestämmelser som gäller inom vattenskyddsområden.

Spridning av kemiska bekämpningsmedel

I Naturvårdsverkets författningssamling, NFS 1997:2, finns föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde. Kommentarer och anvisningar till hur föreskrifterna ska tillämpas finns i Naturvårdsverkets "Allmänna råd 97:3" med kompletteringar den 5 juni 2000, NFS 2000:7. Den som yrkesmässigt vill använda bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde måste ansöka om tillstånd för detta hos kommunens miljönämnd.

Transport av farligt gods på vägar

Rekommenderade vägar för farligt gods i Stockholms län anges årligen i länets författningssamling.

Transport av farligt gods på Mälaren

Sjöfartsverket har upprättat särskilda föreskrifter om åtgärder mot vattenförorening från fartyg som trafikerar bl.a. Mälaren. (SJÖFS 1994:25)

Föreskrifter angående sjöfart och fritidsbåtar

I Sjöfartsverkets föreskrifter och allmänna råd (SJÖFS 2007:15) finns bestämmelser om åtgärder mot förorening från fartyg. Vidare finns enligt SJÖFS 2001:13 föreskrifter om mottagning av avfall från fritidsbåtar och föreskrifter om vissa säkerhets- och miljökrav på fritidsbåtar m.m. enligt SJÖFS 2005:4.

Undantag (dispens)

I de fall en verksamhet eller åtgärd inte får förekomma enligt dessa föreskrifter, dvs. om förbud råder, får Länsstyrelsen meddela undantag från skyddsföreskrift (dispens). I samband med sådan prövning kan Länsstyrelsen föreskriva de särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening (16 kap 2 § MB). Dispens får, enligt 7 kap 26 § MB, meddelas endast om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Tillstånd

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter prövas detta av Länsstyrelsen. Som förutsättning för sådant tillstånd gäller att det kan visas att verksamheten eller anläggningen kan utföras och drivas utan risk för vattenförorening. Även tillstånd kan förenas med villkor.

Skyltning

Skyltning av vattenskyddsområdet ska ske på väl synliga och strategiska platser, exempelvis vid större vägar/järnvägar, farleder anläggningar eller verksamheter där det hanteras brandfarliga vätskor, bekämpningsmedel, miljö- och hälsofarliga ämnen etc. Rekommendationer angående utmärkning av vattenskyddsområden har getts ut av Naturvårdsverket, Räddningsverket, Sjöfartsverket, Svenskt Vatten m.fl. (ISBN 91-620-9907-8).

För uppsättning av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde inom vägområde (inom 50 meter från väg) krävs enligt 43 § väglagen tillstånd från väghållningsmyndigheten. Utanför vägområde krävs, enligt 46 § väglagen, Länsstyrelsens tillstånd.